

Psykologisk institutt

Eksamensoppgave i PSY2018/PSYPRO4318 Kvalitative forskningsmetoder

Faglig kontakt under eksamen: Eva Langvik

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 15 12 2014

Eksamenstid (fra-til): 09.00-13.00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Annen informasjon:

Målform/språk: Bokmål

Antall sider: 2

Antall sider vedlegg: 0

Kontrollert av:

Dato

Sign

Besvar 2 av de tre oppgavene beskrevet under:

1. Gjør rede for sentrale kriteriene for vurdering av kvalitet på arbeid hvor tematisk analyse er benyttet.
2. Gjør rede for hvordan diskursanalyse skiller seg fra Grounded Theory.
3. Som en del av et større forskningsprosjekt med tittelen «Psykisk helse på arbeidsplassen» skal du gjøre din egen studie hvor du skal benytte IPA som analysetilnærming.

Skisser forskningsspørsmålet ditt, beskriv utvalget du tenker å benytte, og skisser en kort intervjuguide.

Diskuter og beskriv hvordan du planlegger å gjennomføre datainnsamlingen din med tanke på å få best mulig data for analysen du skal gjennomføre.

Besvar 2 av de 3 oppgavene beskrevet under:

1. Gjør rede for sentrale kriteriene for vurdering av kvalitet på arbeid hvor tematisk analyse er benyttet.

Løsningsforslag: Her er det naturlig å kort nevne generelle kriterier for (kvalitativ forskning), som godt håndverk, et verdig tema, frembringer ny kunnskap som kan være samfunnsnyttig osv. I pensum (artikkel) er det skissert:

Table 2: A 15-Point Checklist of Criteria for Good Thematic Analysis

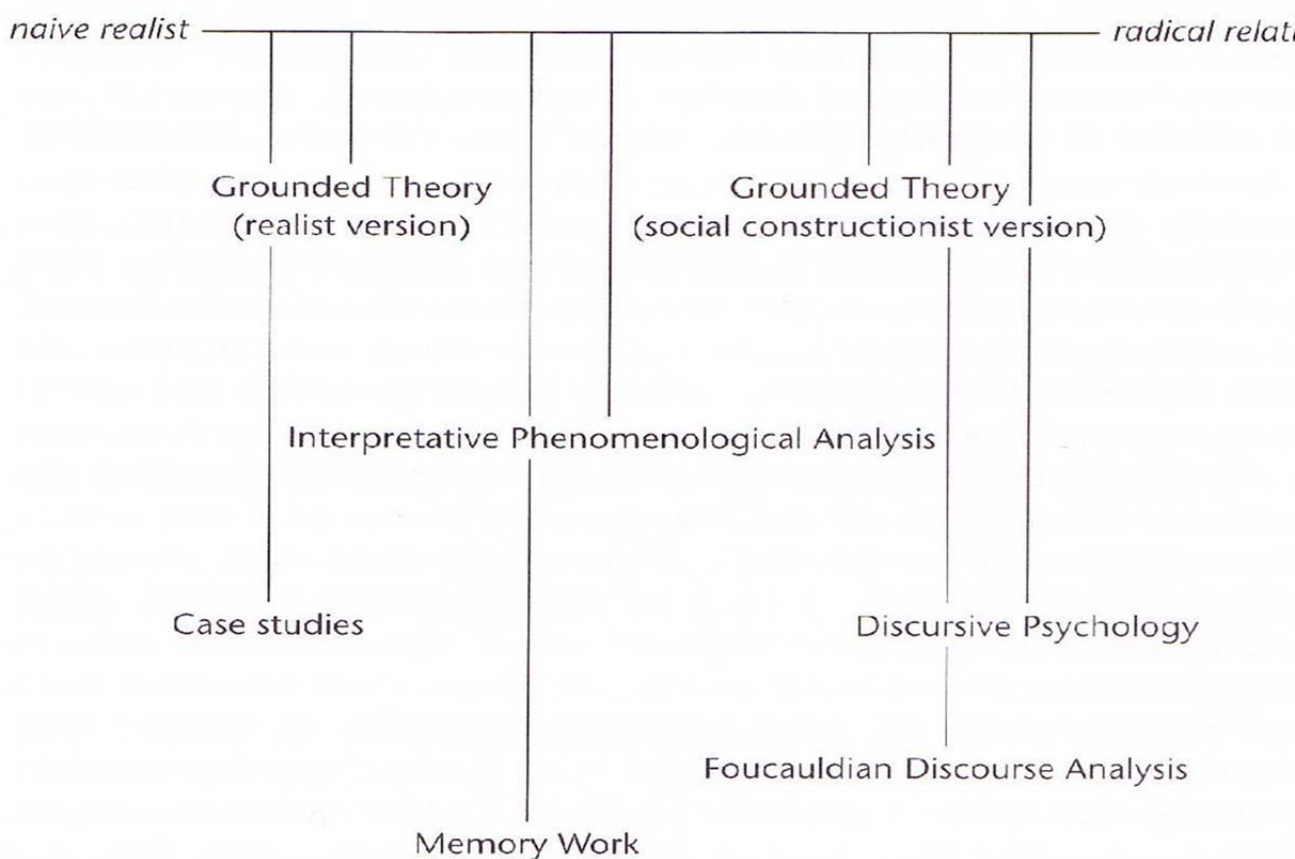
Process	No.	Criteria
Transcription	1	The data have been transcribed to an appropriate level of detail, and the transcripts have been checked against the tapes for 'accuracy'.
Coding	2	Each data item has been given equal attention in the coding process.
	3	Themes have not been generated from a few vivid examples (an anecdotal approach), but instead the coding process has been thorough, inclusive and comprehensive.
	4	All relevant extracts for all each theme have been collated.
	5	Themes have been checked against each other and back to the original data set.
	6	Themes are internally coherent, consistent, and distinctive.
Analysis	7	Data have been analysed - interpreted, made sense of - rather than just paraphrased or described.
	8	Analysis and data match each other - the extracts illustrate the analytic claims.
	9	Analysis tells a convincing and well-organised story about the data and topic.
	10	A good balance between analytic narrative and illustrative extracts is provided.
Overall	11	Enough time has been allocated to complete all phases of the analysis adequately, without rushing a phase or giving it a once-over-lightly.
Written report	12	The assumptions about, and specific approach to, thematic analysis are clearly explicated.
	13	There is a good fit between what you claim you do, and what you show you have done - i.e., described method and reported analysis are consistent.
	14	The language and concepts used in the report are consistent with the epistemological position of the analysis.
	15	The researcher is positioned as <i>active</i> in the research process; themes do not just 'emerge'.

Fallgruver når man benytter tematisk analyse: At ikke all data blir analysert, Bruker spørsmålene (e.g. i guiden) som tema, Svak/lite overbevisende analyse, Mismatch mellom data og analytisk påstand, Mismatch mellom forskningsspørsmål og type tematisk analyse (deduktiv vs induktiv, og her refereres det til hvorvidt man har forhåndsdefinerte kategorier (deduktiv), eller ikke. Deduktiv TA ligner på template-analyse.

2. Gjør rede for hvordan diskursanalyse skiller seg fra Grounded Theory.

Løsningsmuligheter: Dette er en vid oppgave, for det er veldig ulike analyseretninger. Begge representerer en tilnærming og en metodologi mer enn en spesifikk analyse. Det er forskjeller i epistemologisk ståsted, hva som er typiske forskningsspørsmål, hva slags data som foretrekkes. Det er også ulike typer GT og DA, og mens Foucauldiansk diskursanalyse og GT har et sosiologisk utgangspunkt/tradisjon, er Diskursiv psykologi (DP) mer psykologisk. Se figur for epistemologisk plassering av de ulike versjonene av GT og diskursanalyse:

Figure 2 *Epistemological positions associated with the six methods*

GT: en induktiv metodologi som tar sikte på å utvikle teori, fokus på prosesser, observasjon, dokument, intervju, Glaser: «All is data». Sos.Konstr.versjon legger mer vekt på semi-strukturerte intervju. Glaser/klassisk GT er mest mot realisme, og Glaser hevder GT er både en kvantitativ og kvalitativ metode- langt unna DP (se figur) Charmaz sin GT er ikke langt unna FDA) Sentrale begrep i GT: Koding, linje for linje/åpen koding, aksial/fokusert koding (koding av koder) Konstant komparativ metode, teoretisk utvalg. Glaser og Charmaz mest uenig om mening avdekkes eller konstrueres. Særtrekk ved GT: Integrert datainnsamling og analyse, Koder og kategorier utvikles med bakgrunn i data, Utvikling av (begrensede) teorier for å forklare atferd og prosesser, Memoing som aktivt analytisk arbeid gjennom hele prosessen, Teoretisk utvalg for å utvikle teori, ikke for generaliserbarhet, Utsatt litteraturgjennomgang. Integrerte datainnsamling og analyseprosesser, Konsepter er grunnelementene i analysene, Kategorier må utvikles og relateres, Utvelgelse basert på teoretisk grunnlag, Analyser ved hjelp av konstant komparativ metode, Det må gjøres rede for mønster og variasjoner Prosesser må bygges inn i teorien, Memo-skriving som essensiell del av GT, Hypoteser om relasjoner mellom kategoriene bør utvikles og bekreftes i størst mulig grad i forskningsprosessen, GT- ere trenger ikke jobbe alene, Analyse av strukturelle betingelser selv om fokuset er på micro-nivå.

På slides fra forelesning om DA står det: Hva er diskurs: Menneskelig meningsskaping (Wetherell, 2001).

Diskurs er en bestemt måte å snakke om og forstå verden på (Jørgensen & Phillips, 2002).

Alle fenomener er sosialt konstruerte: de blir tillagt mening når vi snakker om de.

Diskurser er bygd opp av ord, kategorier, metaforer og forklaringssystemer.

Som medlemmer av en kultur er vi sjelden originale (Wetherell, 2001).

Det eksisterer ikke én sann virkelighet. Vi kan ikke få tilgang til «sann» og «objektiv» kunnskap om verden. En kritisk tilnærming til tatt-for-gitt kunnskap, Historisk og kulturell spesifisitet. Gjensidig forhold mellom språk og handling. Historikk DA: Kognitivism 50-t Informasjonsprosesserings teorier, 1950-tallet -> forskere begynte å studere språk som noe annet enn utvetydige tegn som nøytralt overføres mellom folk.

Wittgenstein: språk gjør mer enn å representere ting.

Austin: speech act theory -> språk sees som en sosial handling.

Når vi sier noe, kan vi si det på en spørrende, kommanderende, advarende osv. måte.

Måten vi sier noe på har en konsekvens. Forskning på diskurs – rask vekst på 60- og 70-tallet. Særlig innenfor historie, sosiologi, filosofi, lingvistikk.80-tallet: mer anvendt innen psykologi. Potter & Wetherell (1987): «Discourse and social psychology: Beyond attitudes and behavior». Utfordret psykologiens tradisjonelle syn på tanker, følelser og holdninger som subjektive representasjoner. Michel Foucault (1926-1984). Hva anses som «sannhet» i en bestemt historisk epoke? Ett diskursivt rammeverk kan ha høyere status og autoritet enn andre diskurser, gjennom sosial, politisk og historisk innflytelse. Hvilke virkelighetsforståelser som dominerer er skiftende – diskurser er i konstant kamp med hverandre for å definere virkeligheten. Dominante diskurser er ikke enerådende, men er mer etablert som meningssystem. Alternative diskurser eksisterer.

SPRÅKETS ROLLE DEN VIKTIGSTE FORSKJELLEN MELLOM GT og DA(spesielt klassisk GT og DA). Foucauldiansk diskursanalyse (insp. av Foucault), Kritisk diskursanalyse (Parker):Diskurser muliggjør og begrenser hva som kan sies, hvem som kan si hva og hvor og når ting kan sies.Hegemoniske/dominerende diskurser

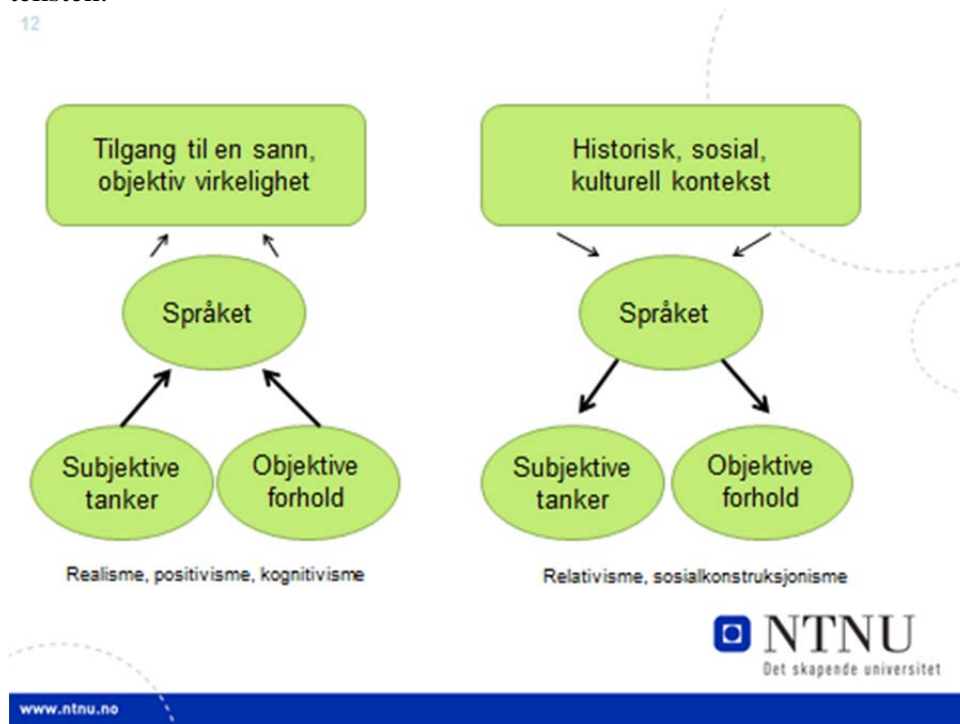
Forskningsspørsmål: Hva karakteriserer de diskursive verdenene folk bor i og hvilke implikasjoner har dette for handlingsrom/måter å være på?

Moderat relativisme: referer til en pre-eksisterende (diskursiv) virkelighet utenfor teksten.

Diskursiv psykologi (Potter, Wetherell)

Språkstrategier: hvordan språket anvendes i sosial interaksjon for å oppnå noe.
 Forskningsspørsmål: Hvordan bruker deltakere språket for å oppnå noe i sosial interaksjon?
 Radikal relativisme: opptatt av virkeligheten som er konstruert i akkurat DENNE sosiale konteksten.

12

Det er viktig at studentene viser forståelse for at både GT og DA representerer flere ulike tilnærminger: - diskursanalyse kan sees som en paraplybetegnelse og et forskningsfelt. Kan anvendes på alle forskningsområder, men kan ikke brukes med alle typer teoretisk rammeverk. Hver diskursanalytiske tilnærming innebærer Ontologiske og epistemologiske premisser Teoretiske modeller, Metodologiske retningslinjer, Spesifikke teknikker for analyse.

En god besvarelse kan godt fokusere hovedsakelig på formålet med de to tilnærmingene og epistemologiske diskusjoner uten at det blir gjort rede for selve analyseprosessen. Det er ikke forventet at studentenes besvarelse inkluderer alt som er nevnt over, men alt som er nevnt over er gått igjennom på forelesning/slides.

3. Som en del av et større forskningsprosjekt med tittelen «Psykisk helse på arbeidsplassen» skal du gjøre din egen studie hvor du skal benytte IPA som analysetilnærming.

Skisser forskningsspørsmålet ditt, beskriv utvalget du tenker å benytte, og skisser en kort intervjuguide. Diskuter og beskriv hvordan du planlegger å gjennomføre datainnsamlingen din med tanke på å få best mulig data for analysen du skal gjennomføre.

Løsningsforslag: Forskningsspørsmål bør omhandle personlige opplevelser, gjerne litt unike. Utvalget skal bestå av få 5-10, om det er et studentprosjekt gjerne mindre. Homogent og lite,

alle med samme opplevelse. Det vil være viktig at kandidaten fokuserer på semi-strukturerte intervju, da det er hovedkilden til data innenfor IPA. De bør nevne hva som er viktig for et godt intervju, utarbeidelse av guiden, gi rom for å la deltakerne si hva de vil, når de vil. Hundre makt-asymmetri, god balanse, tåle stillhet osv . Det under er hentet fra slides; ikke forventet at alle punkt er nevnt, men de fleste.

Fra slide: Hva en hensikten med forskningen?

2. Intervjuguide
3. Hvem egner seg som informant?
4. Pilottesting
5. Flere intervju – sammenligninger
6. Kommunikasjonsforskjeller
7. Utvalgsstrategi og rekruttering – strategisk utvalg
8. Deltagelse – påminnelser, informasjonsskriv
9. Intervjulokalet
10. Analyse

Briefing: Formålet med briefing er å skape en trygghet i situasjonen for intervjupersonen – så de vet hva de deltar på

- Informasjonsskriv og samtykkeerklæring, • Hensikt • Etiske retningslinjer • Valgfrihet
- Bruk av lydopptak – ok? • Spørsmål? • Oppfordre til fyldige svar • Datalagring

Intervjusettingen: Kvale belyser 12 aspekter ved det kvalitative forskningsintervjuet:; – Livsverden – Gi mening – Være kvalitativt – Beskrivende – Spesifisert – Bevisst naivitet – Fokuseret – Kan være ambivalent? – Kan skape endring – Være sensitivt – Inneholde mellommenneskelige forhold – Gi positive erfaringer

Debriefing: Mulig å gjenta hovedtrekk • Endre noe som har blitt sagt? • Tilføre noe?

- Noen spørsmål • Gjenta anonymitetsforpliktelsen
- Det kan komme informasjon etter båndopptakeren er slått av –
- Noter • Ettertanke – Hvordan var det å gjennomføre et intervju?
- Intervjusamspill...Intervjusettingen... • Sett deg ned og oppsummer for deg selv stikkord om innholdet og relasjonen (hjelp til analysearbeidet)
- Spørsmål: Spør spørsmål som fremmer refleksjon (Kan du fortelle om...Kan du si mer om... Hva tenker du om...)
- Hvordan...undersøk det som blir tatt for gitt)
- Ønsker tykke beskrivelser:
  - Ikke ja/nei spørsmål (noen faktaspørsmål)
  - Ikke spekulative forklaringer
  - Spør i beskrivende form - hva skjedde, hvordan skjedde dette...
  - Følg opp spontane beskrivelser

Introduksjonsspørsmål/åpningsspørsmål: Kan du fortelle meg om ...

Husker du et tilfelle hvor du ...

- Oppfølgingsspørsmål: røde lys i informantens fortellinger
- Inngående spørsmål: Kan du si noe mer om dette? Kan du beskrive nærmere hva som skjedde?
- Spesifiserende spørsmål: Hva gjorde du da det skjedde?
- Direkte spørsmål: Har du noen gang opplevd ...? Når du sier xxx, hva mener du da?

- Indirekte spørsmål/projektive spørsmål: Hvordan tror du andre opplever dette?
- Strukturerende spørsmål: nå vil jeg gå over til ... (et annet tema)
- Taushet: et forskningsintervju er ikke et revolverintervju!
- Fortolkende spørsmål: du mener altså at... Er det riktig av meg å forstå det slik at...

Unngå: For empatiske spørsmål: Jeg kan forestille meg at jobben din er rimelig kjedelig, ikke sant?

- Manipulative spørsmål: Du har beskrevet jobben din med mange rutiner og repetisjoner. Er den egentlig enda verre enn det du sier?

- Ledende spørsmål: Så, du sier at jobben din ikke er engasjerende?

- Lukket spørsmål: Så du har jobbet her for fem år da?

Going deeper: Hvorfor? • Hvordan? • Kan du fortelle mer om det? • Fortell meg om hva du tenker • Hvordan følte du deg da? • Alltid spør om det som er åpenbart.

Kvalitetskriterier: • Lengde • Oppfølgingskvalitet • Verifisering • Vite hva, hvordan og hvorfor • Refleksivitet • Asymmetrisk maktbalanse – hvordan forholder du deg til den.

Praktiske råd: Finn en plass hvor dere kan sitte uforstyrret • God lydopptaker • Forbered deg: gjøre et pilotintervju? • Tilpasse intervjuguiden? • Gode oppfølgingsspørsmål

- God lytter – Hva følges opp? Hva er relevant? • Det er en kunst å være en god lytter og en god intervjuer. • Unngå ledende spørsmål til en viss grad • Unngå vitenskapelig språk
- Unngå å spørre om flere ting i samme spørsmål. Klargjør dine egne fordommer og erfaringer før du intervjuer, • Hva vil du undersøke? • Hvorfor vil du undersøke dette temaet?
- Hvordan vil du gå frem for å få belyst problemstillingene dine? • Asymmetrisk maktrelasjon
- Vis empati, ikke nødvendigvis sympati • Spesifikke situasjoner og hendelsesforløp
- Ta raske valg om spørsmål og hvordan man skal stillespørsmålet, hva man skal følge opp og ikke minst hvilke svar man skal tolke • En intervjuer bør ha god oversikt over temaet som det forskes på, ha gode språkferdigheter og gode samtaleferdigheter